

A gyermek- és fiatalok bűnözése a statisztikai adatok tükrében

Készítette: Milovszky Tamásné
Igazságügyi igazgatási szak (MITRAAA.PTE)

„a gyermekkor minden mástól eltérő szakasza az ember életének, mely mintegy alanyi jogon biztosítja a tévedés jogát a személyiség fejlődése terén, s ehhez ugyancsak alanyi jogon nem büntetést, hanem elsősorban segítséget kell kapnia.” **Volentics Anna**

1. Bevezetés

A gyermek- és fiatalkori bűnözés népszerű és időszerű téma hosszú ideje. Időszerűségét éppen az a sajnálatos tény adja, hogy a gyermek- és fiatalkori bűnözés mértéke folyamatosan nő. Ebben szerepet játszik a hagyományos családi élet válsága, a szeretet a gondoskodás hiánya. Sok gyermek megfelelő felnőtt minta nélkül nő fel. Mindenképpen meg kell említenünk a - sajnálatos módon - egyre terjedő erőszakot. Egyre nő a fiatalok által elkövetett súlyosabb bűncselekmények száma. A gyermek- és fiatalkori bűnözés olyan társadalmi probléma, amivel foglalkozni kell. Dolgozatomban kísérletet teszek arra, hogy a megismerhető statisztikai adatokat felhasználva a gyermek- és fiatalkori bűnözés mai helyzetét elemezzem, felvázolva az okokat és néhány szót ejtve a megelőzés lehetőségéről. Általában az utolsó tíz év statisztikai adatait használom majd, helyenként utalva a rendszerváltás előtti időszakra is.

2. Néhány szóban az okokról

Az Európai Tanács felmérése szerint a gyermek- és fiatalkorúak bűnözése az alábbi gazdasági társadalmi folyamatokkal áll összefüggésben:

- A gyermekszegénység és a jövedelemkülönbségek növekedése,
- A válások számának emelkedése¹,
- A különböző pszichoaktív anyagok (alkohol, kábítószer) egyre fiatalabb korban, és egyre többek általi kipróbálása²,
- A fiatalok elhelyezkedési lehetőségeinek szűkülése, emelkedő munkanélküliség a fiatal felnőttek körében, különösen a szakképzetlen, illetve alacsony szakképzettségű fiatal férfiak között³,

¹ Válás számának alakulása: 1999. év 25605, 2000. év 23987, 2001. év 24391, 2002. év 25506, 2003. év 25046, 2004. év 24638, 2005. év 24804, 2006. év 24869, 2007. év 25160, 2008. év 25155

² A 2007. évi ESPAD vizsgálat adatai alapján Magyarországon a megkérdezett 8-10. évfolyamos **fiatalok** 64,1%-a dohányzott már életében (21,9% napi rendszerességgel dohányzik), 92,2%-uk fogyasztott alkoholt és 15,9%-uk (fiúk 17,7%-a, a lányok 14,2%-a) próbált már valamilyen tiltott szert.

³ 2010 I. negyedévében a 15-74 éves foglalkoztatottak létszáma 3 millió 719 ezer, a munkanélkülieké 498 ezer fő volt, ami 11,8%-os munkanélküliségi rátát jelentett. A vizsgált időszakban a 15-64 éves népesség 61,9%-a, ezen belül a 15-61 évesek 64,5%-a jelent meg a munkaerőpiacon.

- A társadalom-gazdasági problémák, az ezekkel összefüggő bűnözés és erőszak koncentrálódása bizonyos területeken, gyakran a szegények lakta belső városnegyedekben vagy a városszéli lakótelepeken,
- A pszicho-szociális zavarok növekvő kockázata a fiatalok, különösen a fiatal férfiak körében.

A hazai kutatások megerősítik az Európai Tanács felmérését⁴. Jelenleg hozzávetőleg hárommillió ember él a KSH által közzétett létminimum (66.271 Ft/hó/fő) alatt. Magyarországon a gyermekes családok közül kerülnek ki a legszegényebbek. Az összlakosságból 12%, a gyermekek közül 19%, 420 ezer gyermek élt a szegénységi küszöb alatt. Ha mindehhez még hozzávesszük az oktatási rendszer problémáit is, akkor azt látjuk, hogy a szegénységben élő gyerekek 25-30 százalékának nincs esélye olyan képzésre, amely felnőttkorára egyenlő esélyeket adhatna számukra. A szegény gyerekkor tehát nemcsak az anyagi javak hiányát jelenti, hanem azt is, hogy a szegény gyermek előtt lezáródnak azok a lehetőségek, amelyek felnőttként alkalmassá teszik a társadalomba történő sikeres bekapcsolódásukat. Ezáltal a szegénység újratermelődik és lefelé menő szegénységi spirál alakul ki. A gyermekszegénység a szülők rossz életkörülményeivel függ össze, amelynek egyik fő oka az alacsony foglalkoztatottság. A rendszerváltás után mintegy másfél millióan veszítették állásukat. A helyzet a kilencvenes évek közepén volt a legrosszabb, majd némi javulás után stagnálás következett. A két éve bekövetkezett gazdasági válságot követően a munkanélküliek száma csúcsot döntött. Az életszínvonal pedig rohamosan csökkent. A magyar gyerekek 15%-a él ma olyan családban, amelyben nincs aktív kereső. A szülők rossz életkörülményeit a gyermekek is tovább viszik, az iskola pedig ahelyett, hogy megszüntetné, még jobban felerősíti a társadalmi különbségeket. A leginkább veszélyeztetett csoportok a három- és többgyermekes, valamint az egyszülős családok, a fogyatékos gyermeket nevelők, továbbá a kistélepüléseken lakók.⁵

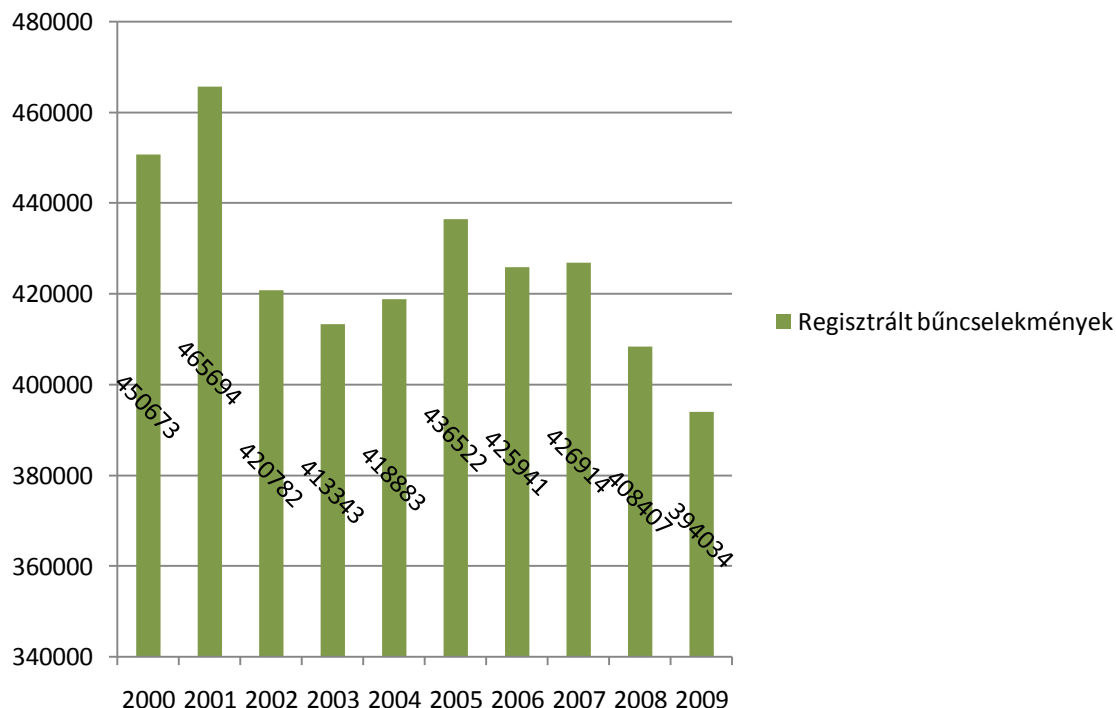
3. A bűnözés mai helyzete a statisztikák tükrében

A regisztrált bűnözés terjedelme az 1980-as évek második felében felgyorsuló majd robbanásszerű növekedést követően stabilizálódott.

Az összes ismertté vált bűncselekmény alakulása a megelőző 10 évben az alábbiak szerint alakult:

⁴ Az ezredfordulót követő bűnözési helyzet - Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium Statisztikai és Elemző Osztálya, Budapest 2010.

⁵ http://www.mommo.hu/media/Gyermekszegenyseg_Magyarorszagon

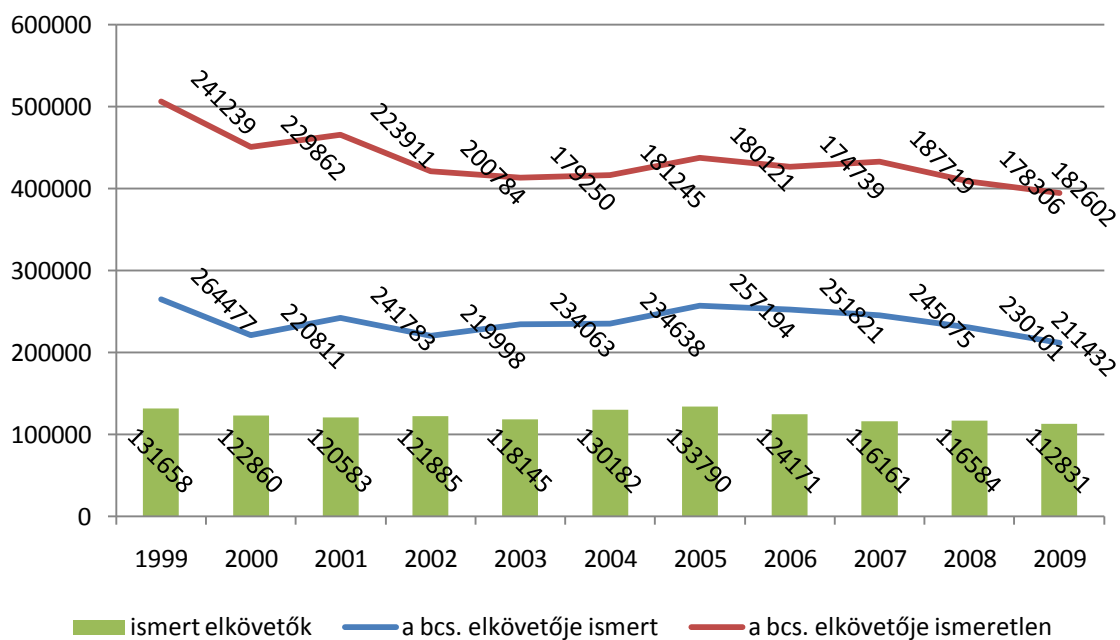

A regisztrált bűncselekmények számának alakulása 2000-2009

Megjegyzendő, hogy a regisztrált bűncselekmények halmaza nem fedi le teljességgel az összes elkövetett bűncselekmények halmazát, hiszen ezek az adatok nem tartalmazzák a látens bűncselekményeket, amelyek száma bűncselekmény típusonként eltérőek lehetnek. A látens bűncselekmények számának meghatározására különböző számításokat használnak, de ez nem témája a dolgozatomnak.

A magyarországi büntetőhatóságok hosszabb idő óta évi átlagban mintegy 200.000 regisztrált bűncselekmény elkövetőjét nem tudják felderíteni. (Az 1980-as években a büntetőhatóságok az ismertté vált bűncselekmények kb. 80%-ának az elkövetőjét kézre kerítették.)

A rendőrségi nyomozó hatóságok által folytatott nyomozások eredményességi mutatója jellemzően 50-55% körül alakul (2009-ben 49%), vagyis a nyomozások fele eredményes.

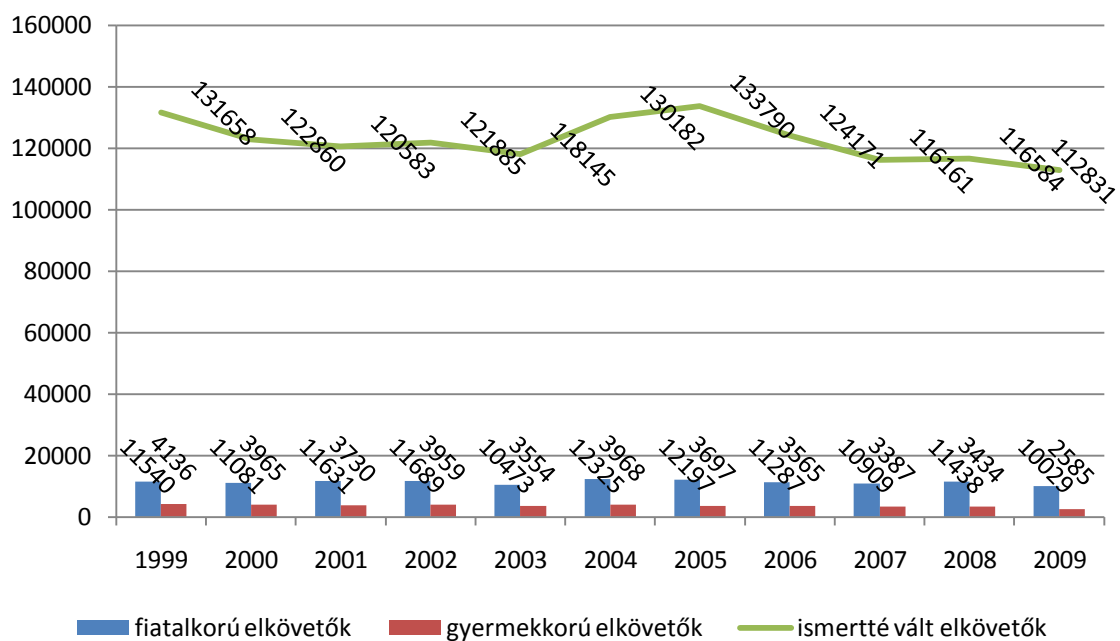

A regisztrált bűnelkövetők ismertségi aránya

4. A gyermek- és fiatalkori bűnözéssel kapcsolatos adatok

A 2007-ben ismertté vált 116161 bűnelkövető közül 14296 volt kiskorú, vagyis 12,3%-a 18 év alatti. A fiatalkorú tettesek száma 10909, a gyermekkorúaké pedig 3387 volt.

A regisztrált gyermek- és fiatalkorú bűnelkövetők számát az alábbi grafikon tartalmazza:

A regisztrált gyermek- és fiatalkorú elkövetők száma, az ismertté vált bűnelkövetők számához viszonyítva

Elkövetők, bűnelkövetők	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Gyermekkorú elkövetők összesen	3959	3554	3968	3697	3565	3387	3434	2573
- 10 év és alatta	893	762	843	839	751	697	702	529
- 10 - 13 éves	3066	2792	3125	2858	2814	2690	2732	2044
Bűnelkövetők összesen	121885	118145	130182	133790	124171	116161	116584	112831
- fiataalkorú	11689	10473	12325	12197	11287	10909	11438	10029
- fiatal felnőtt	30078	27271	30241	29988	26635	24095	24694	23059
- felnőtt korú	80118	80401	87616	91605	86249	81157	80355	79743
10 ezer azonos korú lakosra jutó								
Gyermekkorú elkövetők összesen	25,8	23,5	26,7	25,4	25,0	24,0	24,7	18,7
- 10 év és alatta	7,7	6,7	7,6	7,7	7,0	6,5	6,6	5,0
- 11 - 13 éves	82,7	74,9	84,4	79,4	80,8	79,3	83,1	65,0
Bűnelkövetők összesen	141,1	136,9	150,8	154,8	143,5	134,2	134,7	130,4
- fiataalkorú	226,8	205,0	256,5	245,8	227,1	220,6	234,7	211,1
- fiatal felnőtt	287,6	271,4	309,4	315,5	287,8	264,3	274,0	257,0
- felnőtt korú	113,2	113,0	122,4	127,3	119,3	112,0	110,6	109,5

A regisztrált elkövetők és bűnelkövetők száma korcsoportonként

A regisztrált fiatalok bűnelkövetők száma Magyarországon az utóbbi tíz évben 10 és 12 ezer között változott, míg a gyermekkorú elkövetők száma csökkent. *(Ez utóbbi adat azonban nem tekinthető pontosnak, mivel az adatgyűjtés nehéz.)* A gyermekkorúak kb. 2,2-2,6 ezreléke, a fiatalok 2,1-2,5%-a vált bűnelkövetővé. Az összes ismertté vált bűnelkövető közül 8,8-11,8% volt fiatalok. A bűnözésben a fiatalok és fiatal felnőtt népesség a legaktívabb. Nagyságrendekkel gyakrabban követnek el erőszakos bűncselekményeket. A sértettek jellemzően az elkövetővel azonos korcsoportból származnak. A fiatalok és a fiatal felnőtt kori erőszakos bűnözés sajátossága az elkövetői és az áldozati szerepek átjárhatósága, felcserélhetősége. Ami azt jelenti, hogy ugyan az a fiatalok egyszer elkövetői, máskor áldozati oldalon szerepel.⁶

A kiskori bűnözés elkövetői oldalán a fiúk részvétele 84 - 86%. Hasonló megoszlás található a fiatalok bűnelkövetők között is. A korcsoporton belüli életkor megoszlást tekintve, az összes elkövető 60 -62 %-át 12 -13 évesek teszik ki. A 14 és 18 év közötti elkövetők 29 - 31 %-a 17 éves, 28 - 29 %-a 16 éves, így ez a két korosztály adja az összes fiatalok bűnelkövető 58 - 60 %-át.

⁶ Kortársagresszió

Bűncselekmények	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Összesen:	3965	3730	3595	3554	3968	3697	3565	3387	3434	2573
Ebből vagyron elleni:	3327	3095	3269	2889	3230	2999	2905	2676	2453	1739
- lopás:	1833	1771	1744	1639	1886	1747	1682	1525	1453	997
- betöréses lopás:	785	604	699	539	607	513	443	418	373	241
- jármű önkényes elvétele:	24	12	42	25	46	43	25	24	23	38
Erőszakos, garázda jellegű:	493	445	582	595	680	726	657	751		
- garázdaság:	142	148	223	182	220	261	232	278	374	297
- szándékos testi sértés	60	78	86	89	113	115	136	134	179	202

A gyermekkorú elkövetők száma az elkövetett legjellemzőbb bűncselekmények szerinti, bűncselekmény-főcsoportonként⁷

Az elkövetői oldalon a vagyron elleni bűncselekmények határozzák meg mindkét korosztály kriminalitását. A kiskorúaknál az úgynevezett tömeg bűncselekmények, a kisebb súlyú, eszköz nélküli lopások dominálnak. Ezek a legtöbbször bolti lopások, vagy egymás sérelmére elkövetett lopások. Mindkét korosztálynál megtalálható még a gépkocsi feltörések, a motiválatlan rongálások, amely közül kiemelkedik a falfirkálás (graffiti).

A vagyron elleni bűncselekmények között nagyszámú a betöréses lopás.

Az elkövetési módnál jellemző az egymás sérelmére, csoportosan történő elkövetés. A megtámadott sértetteket - a bántalmazáson túl - mindenesetben megfenyegetik. Megbánó magatartást csak ritkán tanúsítanak. Rablásban megnyilvánuló erőszakos támadásaikat fizikailag jóval gyengébb, sokszor védekezésre képtelen idős emberek vagy gyerekek irányában fejtik ki. Az elkövetési tárgyak jellemzően a mobiltelefonok, készpénz, kerékpár, értékesebb ruhaneműk, vagyontárgyak. Jellemző, hogy gyakran nincsenek tisztában azzal, hogy súlyos bűncselekményt követtek el.

Gyakori a felesleges brutalitás, az elkövetési tárgy megszerzéséhez már szükségtelen erőszak.

A kiskorú bűnelkövetésben továbbra is meghatározó az erőszakos bűnelkövetés, a huliganizmus.

A fiatalok bűnügyi palettája sajnos lényegesen színesebb, ahogy a következő táblázatból is látszik. Aggasztó, hogy a személy elleni bűncselekmények száma tíz év alatt közel a

⁷ Az Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium Rendészeti Kodifikációs Főosztály Statisztikai és Elemző Osztály által kiadott: „A gyermek- és ifjúkori bűnözés adatai az egységes nyomozó hatósági és ügyészégi bűnügyi statisztikában” című kiadványa alapján

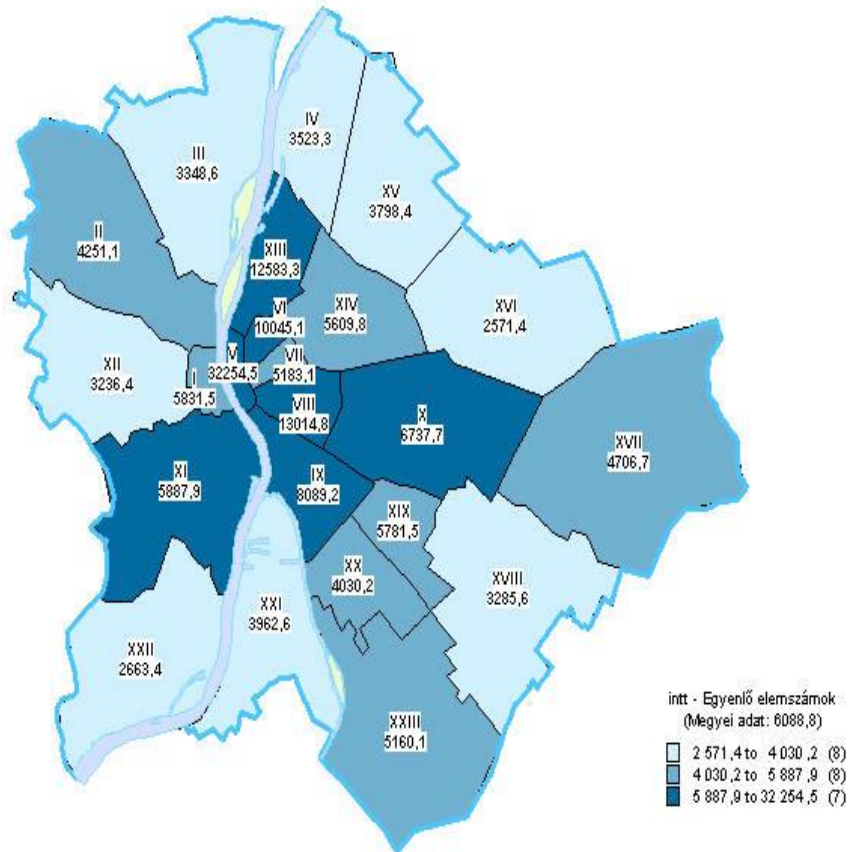
duplájára emelkedett. A szándékos emberölések száma mindkét korcsoportnál túlságosan magas.

Bűncselekmények	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Összesen:	11081	11631	11689	10473	12325	12197	11287	10909	11438	10029
Ebből:										
Állam és emberiségelleni:	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Személy elleni:	580	572	659	622	740	671	799	839	1025	1043
- szándékos emberölés:	18	22	21	19	12	13	15	28	21	23
- szándékos testi sértés:	447	419	499	426	521	481	581	649	744	707
Közlekedési:	262	252	266	225	281	263	232	257	252	244
- közúti jármű ittas vezetése:	81	71	68	68	76	81	74	100	79	74
Házasság, család, ifjúság, nemi erkölcs elleni:	102	96	88	116	93	152	98	99	163	103
- erőszakos közösülés:	25	25	21	11	13	26	5	11	18	11
Államigazgatás, igazságszolgáltatás, közelet tisztasága elleni:	209	258	232	223	248	278	274	250	276	322
- hivatalos személy elleni bűncselekmény:	29	31	33	31	55	45	41	49	65	83
- hivatalos személy elleni erőszak:	18	17	17	15	23	29	13	32	22	26
Közend elleni:	2061	2344	2445	2045	2936	3044	2578	2302	2707	2514
- garázdaság:	876	1070	1129	1108	1306	1357	1325	1407	1757	1695
- kábítószerrel való visszaélés:	436	680	761	389	1022	1160	830	429	507	407
Gazdasági:	42	77	76	88	95	102	103	122	74	74
Vagyon elleni:	7825	8032	7923	7153	7932	7687	7203	7040	6941	5729
- lopás:	4147	4300	4159	3814	4380	4358	4027	3893	3775	3410
- betöréses lopás:	2062	1926	1765	1379	1469	1346	1210	1192	1419	820
Erőszakos, garázda jellegű:	2185	2503	2739	2650	3019	2863	2966	3167	3676	3412
- rablás:	452	513	586	622	671	567	650	694	709	546

A fiatalok bűnelkövetők száma az elkövetett legjellemzőbb bűncselekmény szerint, bűncselekmény-főcsoportonként

Idősebb személy közreműködésével egyre kevesebb gyermekkorú valósít meg tényállásszerű magatartást. A fiataloknál éppen ellenkező a helyzet.

Téma : Regisztrált bűncselekmények
Altéma : százezer lakosra jutó száma a tárgyidőszakban
Felbontás: Budapest Megyei - Települések
Időszak : 2009. év

Százezer lakosra jutó regisztrált bűncselekmények száma Budapesten 2009. évben

Budapest nem mutat egységes bűnözési képet. A lista első helyén az V. kerület áll, ahol a százezer lakosra számított bűncselekmények száma a 2008. évben jelentősen csökkent, majd 2009. évben majdnem megduplázódott. A mellékelt térképen jól látható, hogy az élbolyhoz tartoznak még a VIII., a XIII., a VI., a IX., a X. és a XI. kerület. Jellemző, hogy a Dunával határos pesti kerületek a fertőzöttebbek. Az erőszakos és garázda jellegű bűncselekmények nagyobb területi szórást mutatnak. A belső pesti területek itt is az élen állnak, de a pesti oldal külső kerületei a IV., a X., a XIII., a XIV., a XVIII., a XIX., és a XX. kerületek erős második vonalat képeznek. A főváros peremkerületeinek statisztikai adatai nagyjából harmonizálnak a környező megyék statisztikai adataival. Ez a következő statisztikai térképen is jól látszik.

Téma : Regisztrált bűncselekmények
Altéma : százezer lakosra jutó száma a tárgyidőszakban
Felbontás: Országos - Megyei
Időszak : 2009. év

Százezer lakosra jutó regisztrált bűncselekmények száma Magyarországon 2009. évben

Magyarország északi és észak-alföldi régiójában a legmagasabb a százezer lakosra számított regisztrált bűnelkövetők száma. A vezető helyen álló Hajdú-Bihar megye, Jász-Nagykun-Szolnok megye és Csongrád megye egységet képez az ország északi, észak-keleti részén Heves, Borsod-Abaúj-Zemplén és Szabolcs-Szatmár-Bereg megyékkel. Ezen a területen messze a legmagasabb a 100 ezer lakosra számított regisztrált erőszakos és garázda jellegű bűncselekmények száma is. Békés megye, mint egy sziget található dél-keleten. Vas megye a bűnözéssel legkevésbé érintett megye. Az ország középső része sem tartozik a súlyosan fertőzött területek közé. Budapest statisztikai térképét már korábban láthattuk.

(Mindkét térkép az összes regisztrált bűncselekmények területi eloszlását tartalmazza. A gyermek- és fiatalkori bűnözéssel kapcsolatban nem találtam hasonló, de ez nagyjából megegyezik az általam közöltekkel.)

5. Gondolatok a megelőzésről

Nem lehet a kérdésről úgy beszélni, hogy ne ejtsünk néhány szót a megelőzésről. Anyaggyűjtés közben találkoztam a skandináv háromlépcsős bűnmegelőzési modellel. Ennek a lényege, hogy a megelőzést három részre tagolják.

A program első lépcsőben a bűnalkalmak csökkentését célozza meg. Közepontjában a család áll. Kísérletet tesz a leszakadó társadalmi csoportok integrálására. A gyermek még nem vált sem elkövetővé, sem áldozattá, de a veszélyhelyzet már kialakult. Törvény teszi lehetővé, hogy a rászorult családok rendszeres vagy rendkívüli támogatásban részesüljenek. Ez lehet anyagi támogatás, vagy természetbeni juttatás. Fontos, hogy a veszélyhelyzetet időben felismerjék. Ebben nagy szerepe van a környezetben élő és tevékenykedő embereknek. Az elsődleges megelőzés nem korlátozódik csupán a szociális intézkedésekre. Lényeges része az felvilágosítás. 1992. október 16.-án indult útjára a D.A.D.A. program, amelyet az Országos Rendőr-főkapitányság folytat és szervez általános iskolások számára⁸. A program neve a dohányzás, az alkohol, a drog és az AIDS szavak kezdőbetűiből alakult ki. Mind a felvilágosítás, mind a megelőzés sokrétű feladat, amelyben számos intézmény részt vesz. A rendőrség, a civilszervezetek önkormányzati szinten hatékonyan tudnak a gyermekekkel foglalkozó intézményekkel együttműködni.

A másodlagos megelőzésnél már különválnak a sértetti és az elkövetői pozíciók, de még szoros a párhuzam a két csoport között. A gyermek már veszélyeztetett. A cél a veszélyhelyzet megszüntetése. A védő-óvó intézkedések helyére a védelembe vétel intézménye kerül. A gyermek veszélyeztetettsége elérheti azt a szintet, amikor a gyermek családból való kiemelésére van szükség. A Gyermejkölési Szolgálat szerepet kap a másodlagos prevencióban is. A családból való kiemeléssel egyidejűleg programot készítenek a tartós, és megfelelő környezet elérésére. A rendőrség feladatai és szerepe ezen a szinten is meghatározóak és döntőek.

A harmadlagos megelőzésre már helyesebb a rehabilitáció és a reszocializáció kifejezéseket használni. Ebben a szakaszban a bűncselekmény már megtörtént, az áldozati és az elkövetői szerepek már elkülönültek és teljesek, de fontos az újabb elkövetés és az újabb áldozattá válás megelőzése. Az elkövető először a nyomozóhatóságokkal kerül kapcsolatba, ezért a rendőrségnek törekednie kell az emberi bánásmódra. „A fiatalkorúval szemben alkalmazott büntetés vagy intézkedés célja elsősorban az, hogy a fiatalkorú helyes irányba fejlődjen, és a

⁸ www.dada-orfk.hu

társadalom hasznos tagjává válják⁹.” A fiatalkorúakra vonatkozó különleges intézmények jöttek létre, amelyek az eljárás szakszerűségét, gyorsítását szolgálják. A fiatalkorúak ügyeivel kijelölt ügyészek és speciális bírói tanácsok foglalkoznak. A fiatalkorú előzetes letartóztatása rendőrségi fogdán és büntetés-végrehajtási intézeten kívül, javítóintézetben is végrehajtható, ez a felnőtt elkövetőktől való elkülönítést szolgálja. Az igazságszolgáltatás tehermentesítésére és a növekvő bűnözés kezelésére az igazságszolgáltatáson kívüli (diverzió), és az igazságszolgáltatás rendszerén belüli (alternatív szankciók) megoldások érvényesülnek. A diverziót az enyhe súlyú bűncselekményt elkövető, elsősorban fiatalkorú személyek kezelésére vezették be. Népszerűek az új elterelési formák, mint a mediáció, és a sértettnek nyújtott jóvátétel. A hazai büntetőjogban a vádemelés elhalasztása nevezhető diverziós megoldásnak. Az alternatív szankciók közül a pénzbüntetés és a közérdekű munka tesznek eleget a büntetőjog bűnmegelőzési funkciójának.

„Fiatalkorúval szemben közérdekű munkát akkor lehet kiszabni, ha az ítélet meghozatalakor a tizenhatodik életévét betöltötte¹⁰.”

„Fiatalkorúra pénzbüntetést akkor lehet kiszabni, ha önálló keresete (jövedelme) vagy megfelelő vagyona van¹¹. Ellenkező esetben a büntetés nem játszana komoly szerepet.

Az igazságszolgáltatási gyakorlatban kiemelt helyet kap a megrovás és a próbára bocsátás. Mindkettő alkalmat ad arra, hogy a fiatalkorú esélyt kapjon az újra kezdésre, de előfordulhat, hogy nem érzi át a szankció súlyát, és ezért nem teljesíti be a feladatát.

Még egy intézményt kell említeni, a pártfogó felügyeletet. A fiatalkorú elkövető szinte szükségszerűen kapcsolatba kerül a pártfogó felügyelettel, melynek célja az elkövető ellenőrzésével és irányításával segítsen megelőzni újabb bűncselekmény elkövetését és segítséget nyújtson a társadalomba való beilleszkedéshez.

6. Összegzés

A gyermek- és fiatalkorúak bűnelkövetése általában tünet, amely szerencsére az esetek nagy többségében át sem alakul felnőttkori bűnözéssé. Figyelemfelhívás ez, intő jel, hogy baj van, és segítségre van szükség. A felnőttek segítsége szükséges a gyermeknek egy olyan válságban, amely kialakulásáért nem igazán csak őt terheli a felelősség.

⁹ Btk. 108§ (1)

¹⁰ Btk. 113§

¹¹ Btk. 114§

T a r t a l o m j e g y z é k

1. Bevezetés.....	2
2. Néhány szóban az okokról	2
3. A bűnözés mai helyzete a statisztikák tükrében	3
4. A gyermek- és fiatalkori bűnözéssel kapcsolatos adatok	5
5. Gondolatok a megelőzésről	11
6. Összegzés	12

Felhasznált irodalom

- Az ezredfordulót követő bűnözési helyzet - Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium Statisztikai és Elemző Osztálya, Budapest 2010.
- http://www.mommo.hu/media/Gyermekszegenyseg_Magyarorszagon
- Az Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium Rendészeti Kodifikációs Főosztály Statisztikai és Elemző Osztály által kiadott: „A gyermek- és ifjúkori bűnözés adatai az egységes nyomozó hatósági és ügyészségi bűnügyi statisztikában” című kiadványa
- www.dada-orfk.hu
- Dr. Gibicsár Gyula: A gyermek- és ifjúság védelem az ügyészi jogalkalmazási tapasztalatok tükrében Család, gyermek, ifjúság, ISSN 1216-8416 , 2000. (9. évf.), 1. sz., 9. p.
- Dr. Sárík Eszter: A gyermek- és fiatalkori bűnözés megelőzési lehetőségei Család, gyermek, ifjúság, ISSN 1216-8416 , 2000. (9. évf.), 2. sz., 4. p.